

**บทความการจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ 2563**

## สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่อเรื่อง เทคนิคการการทำสีจากดินและหิน (แบบโบราณในงานจิตรกรรมไทย)

ชื่อ-นามสกุล อาจารย์ ปณัสสา จันทวงศ์ นาย บุญฤทธิ์ เจริญชัย

**หน่วยงาน**                     วิทยาลัยช่างศิลป์ลาดกระบัง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

**การจัดการความรู้ด้าน**      **การทำสีจากดินและหิน (ตามกรรมวิธีแบบโบราณ)**

**e-Mail address :** [Bunyaritcharoenchai@gmail.com](mailto:Bunyaritcharoenchai@gmail.com)  
[Maipanassa@gmail.com](mailto:Maipanassa@gmail.com)

## บทสรุป

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองสีที่ได้จากดินและหินมีการศึกษาเทคนิคการทำจากหนังสือที่บันทึกเทคนิคการเขียนภาพจิตรกรรมไทยประเพณีที่ใช้วัสดุธรรมชาติในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมต่างๆและจัดเป็นบทสรุปของชิ้นงานในการปฏิบัติโดยให้กลุ่มศิลปินได้เข้าร่วมทดลองและปฏิบัติในการใช้สีจากดินและหินด้วยรูปแบบและลักษณะเฉพาะตนที่ได้ผลงานที่แตกต่างกันไปในการสร้างสรรค์กับชิ้นงาน

ซึ่งด้วยระยะเวลาที่ผ่านมาจากอดีตถึงปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีในการพัฒนาสีที่หลากหลายมากขึ้นในงานด้านทัศนศิลป์มีสีต่างๆที่ถูกผลิตและนำมาใช้งาน อาทิ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีอะคริลิก สีสเปรย์และอื่นๆอีกมากมายจนทำให้ถูกนำมาใช้ที่แพร่หลายและมีความสะดวกต่อการใช้งานที่มากขึ้น

จนถึงหนึ่งทีกลับถูกมองข้ามซึ่งคือการทำสีจากธรรมชาติซึ่งเป็นภูมิปัญญาของบรรพชนไทยอดีตที่มี  
การใช้สีลักษณะนี้ที่แพร่หลายมากในช่วงเวลาหนึ่ง

ผู้วิจัยจึงเกิดสนใจทางด้านภูมิปัญญาในส่วนนี้และจึงได้ทำการทดลองขึ้นมาในงานวิจัยของชุดนี้เพื่อเป็นการทดลองสีจากดินและหินเพื่อจุดบันทึกข้อมูลในการทดลองต่างๆ เพื่อดำหนดองค์ความรู้และสืบสานภูมิปัญญาด้านนี้ให้คงต่อไปแก่คนรุ่นหลัง

## วิธีการดำเนินงาน

ขั้นตอนในการดำเนินงานผู้วิจัยได้มีการจัดบันทึกขั้นตอนต่างๆและเก็บข้อมูลต่างๆไว้ทั้งทางด้านทฤษฎีและทางด้านการปฏิบัติเพื่อเก็บข้อมูลต่างๆเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม เทคนิคการทำสีจากดินและหินเพื่อให้กลุ่มศิลปินได้ทดลองและสร้างสรรค์งานจิตรกรรมต่อไป

ผู้วิจัยและกลุ่มศิลปินจะมีความรู้ความเข้าใจ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ80 ในการถ่ายทอดข้อมูลและรับความรู้ถึงกระบวนการผลิตตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลอง

### 1.การบ่งชี้ หรือค้นหาความรู้

ศึกษาข้อมูลค้นหาข้อมูลความรู้จากวัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้เป็นวัสดุในการเขียนภาพจิตรกรรมโดยศึกษาโทนสีจากจิตรกรรมฝาผนังสมัยอยุธยาจากวัดเกาะแก้วสุทธาราม จังหวัดเพชรบุรี และเก็บดินกับหินในพื้นที่ต่างๆมาทำการทดลองในการทำสี

### 2. การสร้างและแสวงหาความรู้

กำหนดวัสดุที่จะทำการศึกษาทั้งหินและดิน เพื่อเรียนรู้ศึกษาเทคนิคในการทำสีจากวัสดุธรรมชาติเพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นชิ้นงาน

- การเตรียมวัสดุในการทำสี
- สูตรผสมในการผสมสีแบบธรรมชาติ
- เทคนิคการทำพื้นกาวมะขามและดินสอพอง
- เทคนิคในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน
- ผลงานที่สำเร็จ

### 3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ

ผู้วิจัยได้มีการรวบรวมข้อมูลและทดลองในกระบวนการต่างๆ ที่ได้จากหนังสือ สื่อออนไลน์ คำบอกเล่าของครูอาจารย์และจากประสบการณ์การทำงานโดยตรง โดยมีการจัดบันทึกและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อสรุปผล

### 4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้

จากการประมวลการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ที่สามารถสรุปเทคนิคการทำสีและเป็นงานจิตรกรรมที่สมบูรณ์ได้ ดังนี้

- การเลือกดินและหินที่เลือกใช้ในพื้นี่ต่าง
- เทคนิคส่วนผสมที่ใช้ในการสร้างงานจิตรกรรม
- เทคนิคการทำพื้นสำหรับเขียน

## 5. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

จากการวิจัยในการทดลองมีการให้องค์ความรู้แก่กลุ่มนักศึกษาที่สนใจเทคนิคในด้านนี้และได้ให้กลุ่มศิลปินได้ร่วมปฏิบัติที่ดินและหินที่ผสมสำเร็จพร้อมใช้งานและดำเนินการปฏิบัติสร้างผลงานในรูปแบบเฉพาะตน

## 6. การเข้าถึงความรู้

จากกระบวนการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการในการศึกษา ผ่านการหาข้อมูล การทดลอง และการตั้งประเด็นในแง่มุมต่างๆ มีการเรียนรู้และศึกษาข้อมูลที่ได้ทั้งทางตรงและทางร่วมในกิจกรรมกรรมของการทดลอง

## 7. การเรียนรู้

- ผู้วิจัยและกลุ่มศิลปินที่ได้เข้าร่วมทดลองมีการเข้าใจในสูตรของการผสมสีจากวัสดุธรรมชาติและสร้างผลงานจิตรกรรมในรูปแบบเฉพาะตน
- ผู้วิจัยและกลุ่มศิลปินมีการเรียนรู้ในขั้นตอนของการสกัดสีจากธรรมชาติและต่อยอดกระบวนการสกัดจากวัสดุธรรมชาติประเภทอื่นๆ
- ผู้วิจัยและกลุ่มศิลปินเรียนรู้เทคนิคของงานจิตรกรรมไทยในอดีตและสามารถสืบทอดภูมิปัญญาไทยให้คนรุ่นหลังได้